

ผ้าทอเอกลักษณ์แห่งปัญญา

คุณธิชัย บัวชื่น บัณฑิต
นฤพิศ สุขสบาย เรียนเรียง

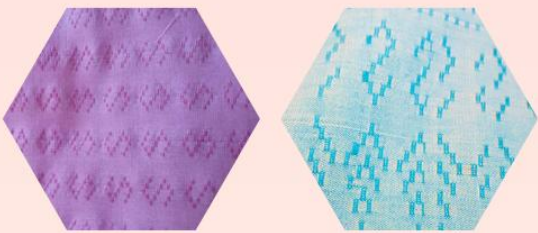
ผ้าทอ เป็นศิลปะที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น การออกแบบและสร้างสรรค์ลายผ้าแต่ละลายนั้นไม่เพียงแสดงถึงความงดงาม แต่ยังบอกเล่าเรื่องราวและภูมิปัญญาของช่างทอในท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น จังหวัดนราธิวาสมี **"ลายพิกุลพลอย"** เป็นลายผ้าประจำจังหวัด ที่ถูกสร้างขึ้นจากแรงบันดาลใจทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น

ลายพิกุลพลอย ถือกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ. 2516 เมื่อพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินเยือนจังหวัดนราธิวาส และทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างงานและอาชีพให้แก่ชาวบ้านในพื้นที่ พระองค์ทรงพระราชทานแนวคิดให้ชาวบ้านในพื้นที่หันมาทอผ้า เพื่อเป็นอาชีพเสริมรายได้ให้กับสตรีในชุมชนที่มีเวลาว่างจากการทำเกษตร เช่น การทำนาและกรีดยางพารา ได้มีรายได้เพิ่มขึ้น

จากนั้นจึงมีการจัดตั้งกลุ่มศิลปาชีพบ้านตอหลังขึ้น ภายในวัดตอหลัง และทรงรับกลุ่มทอผ้าบ้านตอหลัง ไว้ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีการรวมกลุ่มกันทอผ้าขาวม้าและผ้าอื่นๆ กลุ่มทอผ้าบ้านตอหลังได้รับการสนับสนุนการทอผ้าลายดอก จากงานส่งเสริมอุตสาหกรรม ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ โดยนายสุพรรณสาร โพธิ์ประเสริฐ เจ้าหน้าที่งานส่งเสริมอุตสาหกรรม ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 11 สงขลา เป็นอาจารย์สอนสมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านตอหลังที่มีความชำนาญในการทอผ้าลายดอก

ซึ่งจากเดิมทอผ้าโดยใช้เทคนิคง่าย ๆ ลวดลายไม่ซับซ้อนมากนัก จึงได้คิดค้นการใช้เทคนิคการทอผ้าขึ้นสูงเป็น 7 ตะกอ 12 แท้เหยียบ ซึ่งจะได้ลวดลายผ้าที่มีความละเอียดประณีตสวยงามลายผ้าดูโดดเด่นมากขึ้น เช่น ลายสายหยุด และลายพิกุลพลอย ส่วนสมาชิก ทอผ้าบ้านทรายขาวเน้นการทอผ้า ลายพวงทอง และลายขจร

ในปี 2564 ทางกลุ่มทอผ้าบ้านตอหลัง ได้ทอผ้าลายใหม่ ชื่อ **"ลายขจร"** ซึ่งสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าหญิงสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ทรงออกแบบลายมัดหมี่พระราชทาน ให้ช่างทอผ้าลายใหม่ ชื่อลายขจร ซึ่งเป็นผ้าทอของเมืองนคร ให้กลุ่มทอผ้าบ้านตอหลังได้ทอผ้าลายขจร

ปัจจุบันงานส่งเสริมอุตสาหกรรม ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้มีการสานต่อโดยมีการเปิดฝึกอบรมหลักสูตร **"การพัฒนาทักษะการผลิตผ้าทอพื้นเมือง"** ให้แก่ราษฎรที่สนใจมาเรียนรู้วิธีการทอผ้าลายดอกอย่างต่อเนื่อง โดยมีผลผลิตออกมามีความหลากหลายเหมาะสำหรับการใช้ประโยชน์ และเปิดให้ผู้ที่สนใจทั่วไปเข้าชมและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอ เพื่อนำไปเป็นของขวัญ ของที่ระลึกในโอกาสต่าง ๆ อีกทั้งเพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของชุมชน ให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมีความเป็นอยู่ดีขึ้นอีกด้วย

ลวดลายบนผืนผ้า

ลายพิกุลพลอย

ลายดาวกระจาย

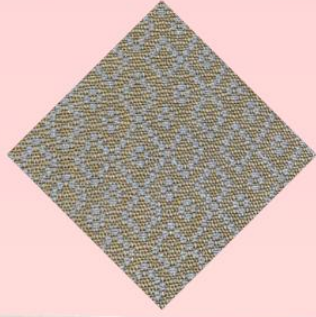
ลายพวงทอง

ลายวงกลม

ลายบานบุรี

ลายบุษบา

ลายพยอมเล็ก

ลายดอกป๊อ

พระมหากษัตริย์คุณ สร้างอาชีพสู่กลุ่มทอผ้า บ้านตอหลัง จังหวัดนราธิวาส

นางชุม หมื่นเพชร ประธานกลุ่มทอผ้าบ้านตอหลัง และสมาชิก กว่า 40 ราย ต่างรู้สึกซาบซึ้งและสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ทำให้สมาชิกทุกคนได้มีอาชีพ เริ่มจากวันนั้น จนวันนี้สร้างรายได้สามารถส่งลูกเรียนจบระดับปริญญาตรี และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งจังหวัดนราธิวาสลงแรงช่วยเหลือชุมชนให้ข้าราชการและบุคลากรทุกหน่วยงานในพื้นที่สวมใส่ผ้าทอ ผ้าไทย ผ้าพื้นเมือง เพื่อเป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมและเชิดชูอัตลักษณ์คุณค่าผ้าไทยให้คงอยู่คู่แผ่นดินสืบไป ตามแนวโครงการ “สืบสาน อนุรักษ์ศิลปผ้าทอไทย ดำรงไว้ในแผ่นดิน” สืบสานพระราชปณิธาน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี

พันปีหลวง ที่ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณต่อการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาของคนไทย รวมถึงการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับกลุ่มสตรีในท้องถิ่น อีกทั้งได้ดำเนินการตามพระราชดำริสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา “ผ้าไทย ใส่ให้สนุก” โดยได้รับพระมหากษัตริย์คุณจากสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา พระราชทานแบบลายผ้า “ผ้ามัดหมี่ลายขอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรีฯ” เพื่อเป็นของขวัญและสื่อความหมายถึงการส่งมอบความรัก และความสุขให้แก่ชาวไทยทุกคน

